

HOOFDSTUK 8 DE ROL VAN DE GOEROE

*Akhanda-mandalakaram, vyaptam yena caracaram
tat-padam darsitam yena, tasmai sri gurave namah.*

*Cid-rupena parivyaptam, trailokyam sa-caracaram
tat-padam darsitam yena, tasmai sri gurave namah.*

Wees gegroet Goeroe (guru), die het mogelijk maakt Dat te ervaren,
waarvan alle bewegende en onbeweeglijke dingen
van het universum doordrongen zijn.

Wees gegroet Goeroe, die het mogelijk maakt Dat te ervaren,
wat de bewegende en onbeweeglijke dingen
van de drie werelden als bewustzijn doordringt.

In de religies van India is de goeroe degene die het spirituele leven schenkt, terwijl de ouders slechts het aardse leven geven. De goeroe doet zijn discipel dus ontwaken in een nieuwe wereld, hij leidt hem naar een hogere dimensie. Men zegt ook, dat de band die de discipel met de goeroe verbindt niet verbroken kan worden en dat deze relatie tussen hen altijd blijft bestaan, ook als ze uiteen zijn. Hieruit blijkt hoe belangrijk de spirituele leraar is in het leven van een individu. Alvorens te beginnen met zijn dagelijkse meditatie, zal de discipel dan ook eerst eer bewijzen aan de goeroe, die hij, uit de grond van zijn hart, eerbiedig dank zegt voor de hulp die hij heeft ontvangen. De eerbied voor degene die de weg heeft geopend naar spiritualiteit moet tot de goeroe worden gericht, als ware hij God Zelf, die een menselijk lichaam heeft aangenomen om tot zijn discipel te gaan en hem te zegenen.

We hebben het in diverse hoofdstukken benadrukt, en we herhalen het hier nog eens. In India bestaat religie uit de beoefening van meditatie met het herhalen van een mantra die men heeft ontvangen van een leermeester. In beginsel hebben alle Hindoes een mantra om te reciteren. Vaak heeft de goeroe van hun familie deze mantra aan hen gegeven. In India zijn namelijk 'familie-goeroes' die zorg dragen voor het religieuze leven van de familie, en van elk familielid afzonderlijk. Deze rol bestaat allereerst uit het verrichten van religieuze plechtigheden voor de familie en daarnaast het verlenen van bijstand aan ieder van hen in hun persoonlijk leven. Zij zijn het die de familie-mantra geven. Deze goeroes zijn geen monniken, maar leken die zelf een gezin hebben met vrouw en kinderen. Van de familie waar zij zorg voor dragen ontvangen zij ook geld, geschenken en alles wat ze verder nodig hebben voor hun gezinsleven.

Deze goeroes worden *kula* goeroes genoemd. Het is een beroep dat deel uitmaakt van de Hindoe traditie en menigeen heeft dan ook de mantra ontvangen van de *kula*-goeroe van zijn familie. Deze goeroes helpen de families met instructies voor de praktijk van hun spirituele leven. De families van hun kant behandelen hen met

veel respect en stellen groot vertrouwen in hen. Zij mediteren volgens de instructies die ze van hen gekregen hebben..

Tegenwoordig is iemand, die hoort dat er een grote spirituele leermeester is, al gauw geneigd die leermeester op te zoeken om van hem een mantra te krijgen in plaats die, zoals voorheen, van de *kula*-goeroe aan te nemen. Dit is de reden dat de Heilige Moeder, Sri Sarada Devi, aan mensen die bij haar kwamen voor initiatie altijd vroeg of ze al een mantra hadden gekregen van hun *kula*-goeroe.

En dan nu de vraag: wie wordt een goeroe? Het is iemand die zijn leven heeft gewijd aan de zoektocht naar spiritualiteit. Hij zal ongetwijfeld een hoog niveau van spiritueel inzicht hebben bereikt en als hij een diepe indruk op ons maakt, zal hij iemand zijn die wij als leermeester kunnen accepteren.

Een goeroe kan een man of een vrouw zijn. Wij kunnen onze goeroe herkennen als wij ons innerlijk tot hem aangetrokken voelen en eerbied voor hem voelen waardoor wij hem als gids voor de rest van ons spirituele leven kunnen aanvaarden.

De goeroe moet heel verschillende rollen vervullen, afhankelijk van waar de discipel naar op zoek is. Aan sommigen kan hij de weg tonen die ze moeten gaan, anderen geeft hij instructies voor meditatie. Alles hangt af van de relatie die is opgebouwd tussen de leermeester en zijn discipel. Maar, gelet op het belang van vertrouwen in het spirituele leven, is het goed om er op te wijzen, dat hoe groter het vertrouwen is dat de discipel in de goeroe stelt, des te groter zal de vooruitgang zijn die hij maakt. De lijfelijke aanwezigheid van een goeroe vormt het grote verschil tussen de Hindoe religie en de Westerse religies.

Swami Ramakrishnananda, een discipel van Sri Ramakrishna zei eens, in een lezing over de Goddelijke Incarnatie, dat in het Westen de religieuze praktijk gekenmerkt is door de aanwezigheid van een priester in een kerk, waar hij een ritueel uitvoert en een preek houdt voor het verzamelde gehoor. Het is voor de gelovigen min of meer traditie om op zondag naar de mis te gaan en naar de preek te luisteren. Dat is hun religieuze praktijk. "In India," zei de swami, "neemt de spirituele leermeester zijn discipel apart en fluistert hem een paar woorden in het oor." Dat is traditie in de Hindoe religie. Er is geen preek en geen lezing. De discipel ontvangt van zijn leermeester het onderricht en dat vormt de basis van zijn religie. Er is voor hem geen andere praktijk. Wanneer een leerling een leermeester opzoekt en hem instructies vraagt, krijgt hij meteen instructies voor meditatie. Het is niet zeker, of hij die ook echt begrijpt, maar intellectueel begrip is niet essentieel als het gaat om de mantra.

De klank is absoluut noodzakelijk voor hen die instructies krijgen van een leermeester. Dat geldt ook voor aanhangers van Vedanta, die menen de waarde van de klank in twijfel te kunnen trekken en zeggen dat ze geen 'gelovigen' zijn, maar 'jnani's', dat ze geen erediensten hebben en niet van rituelen houden, dat ze gewoon hun verstand gebruiken. Toch is ook voor deze mensen de klank, *shabda*, belangrijk, want ze krijgen van hun leermeester het beslissende woord te horen. Zo verliep ook de initiatie in Vedanta, die Ramakrishna kreeg van Tota Puri. Hij had veel spirituele

en religieuze ervaringen gehad, maar voor Vedanta moest hij worden geïnitieerd door een leermeester, die hem een mantra gaf.

Een goeroe lijkt misschien niet nodig voor iemand die het pad van *Jnana* volgt om Brahman, het Absolute te ervaren. Maar zelfs voor het pad van Advaita Vedanta, eist de traditie een bepaalde voorbereiding. Om te beginnen de bestudering van de Geschriften (*Shravana*), vervolgens reflectie (*Manana*) en tenslotte meditatie (*Nidhidhyasana*). Men moet daarom eerst luisteren naar het onderricht in Vedanta dat door een bevoegde leraar wordt gegeven en daarover met hem van gedachten wisselen om een helder beeld te krijgen van hetgeen Vedanta wil zeggen. De discipel moet dan bij zichzelf te rade gaan, om er geheel en al van overtuigd te raken dat deze leer voor zijn verstand bevredigend is, totdat in zijn denken geen spoor van twijfel meer rest en hij absoluut zeker is van de waarheid van deze leerstellingen. Dan moet hij beginnen met meditatie. Pas dan zal zijn meditatie stabiel en rustig zijn. Maar de rol van de goeroe en zijn bijstand houdt daar niet op. Hij heeft zijn discipel zo voorbereid dat deze er volstrekt van overtuigd is, dat de Ene Werkelijkheid 'het één en het al' is, dat 'alles Brahman is', inclusief de discipel zelf.

Tenslotte moet de discipel dit zelf gaan ervaren. Daartoe zal hij de ceremonie van onthechting ondergaan en zal hij zijn leermeester tenslotte deze woorden tot hem horen zeggen: "Mijn kind, Gij zijt dit Brahman!" Deze uitspraak werkt als een vonk die het vuur doet ontbranden en alle sporen van Maya vernietigt, de gehechtheid aan het leven, aan het lichaam en zelfs aan gedachten. Het is als een enorme explosie en wat overblijft is niet te beschrijven. Maar men kan wel zeggen dat de discipel niet langer een wezen is dat zich identificeert met zijn lichaam, of met zijn psyche.

In de biografie van Sri Ramakrishna is de training die hij kreeg van zijn leermeester in Vedanta goed beschreven. Omdat hij van nature in hoge mate onthecht was van wereldse zaken, kon Sri Ramakrishna zich volledig onderdompelen in *nirvikalpa samadhi*. Zijn goeroe hielp hem om zichzelf nog te ontdoen van zijn sterke gehechtheid aan de Goddelijke Moeder, die hij beschouwde als de steun en toeverlaat in zijn leven. Toen ook deze laatste band geslaakt was kon hij diep in *nirvikalpa samadhi* gaan.

Iedereen die het pad van Advaita bewandelt heeft dus de bijstand van een goeroe nodig. Sri Ramakrishna had zoveel respect voor zijn leermeester, dat hij nooit hardop zijn naam uitsprak. Volgens de Hindoe traditie mag uit eerbied voor de goeroe, diens naam niet worden uitgesproken. Hij sprak over hem als Nangta, 'de naakte man'.

* * *

Ook al speelt hij nog zo'n belangrijke rol in het spirituele leven van zijn discipel, toch verwacht de goeroe geen blijken van erkentelijkheid.. Hij betreft het helemaal niet op zichzelf. Hij beschouwt zichzelf als het instrument van de Heer en ziet zichzelf niet als individu. Voor ons is deze houding heel moeilijk te begrijpen, omdat wij ons hele leven ons voortdurend bewust zijn van ons 'ego'.

Bij bepaalde goeroes kunnen we soms de indruk krijgen, dat ze menselijke

zwakheid ten eigen bate uitbuiten en dat ze geen middel schuwen om hun discipels te vernederen. Maar als we de biografieën van deze grote leermeesters lezen, dan merken we dat de hoofdstukken waarin de verhouding tussen deze leermeesters en hun discipels wordt besproken, heel mooi en heel ontroerend zijn. Dit hoeven geen Hindoe leermeesters te zijn.

Ook mensen die zelf niet de behoefte voelen aan een goeroe, beweren niet dat een goeroe geen nut heeft. Maar omdat ons denkvermogen niet altijd perfect is, niet in staat om zelf achter de Waarheid te komen, is voor de goeroe een hoogst belangrijke rol weggelegd in het leven van hen die spiritualiteit zoeken.

Er is ongetwijfeld een grote verscheidenheid aan goeroes. Sommige mensen die een gids voor hun spirituele leven zoeken, kunnen zich aangetrokken voelen door de wijsheid of innemendheid van iemand die in hun ogen heel buitengewoon is, een uitzonderlijk iemand, wiens ego geheel is uitgewist. Andere goeroes lijken op het eerste gezicht uiterst simpele mensen, zonder noemenswaardige spirituele pretentie, maar die eerlijk zijn en oprecht in hun geloof. Voor hen die menen dat spirituele vooruitgang meer afhangt van henzelf dan van de leraar, is dat genoeg.

Deze uiteenlopende voorbeelden dienen om te laten zien wat we op dit gebied aantreffen en waar niet iedereen mee is ingenomen. Maar alle grote spirituele leermeesters die er zijn geweest, erkennen in hun onderricht eenstemmig de waarde en het belang van de rol die de goeroe in het leven van zijn discipels kan spelen.

Zo zei Sri Ramana Maharshi eens: God neemt de gedaante aan van de goeroe en verschijnt aan de volgeling. Hij onderricht hem in de Waarheid en hij zuivert bovendien diens denkvermogen door zijn gezelschap. De volgeling wint zo aan mentale kracht en is in staat zich naar binnen te keren.

Tegenwoordig is men wel doordrongen van het belang van een goeroe. Een groot man als Swami Vivekananda geeft ons een voorbeeld, met de verering die hij had voor zijn goeroe, Sri Ramakrishna. Hij zei zelfs, dat al het goede dat hij tijdens zijn leven heeft kunnen doen of zeggen, geïnspireerd was door zijn leermeester en van hem afkomstig was, terwijl alles wat fout was, of waaraan een gebrek kleefde, alleen van hemzelf was.

We kunnen dit hoofdstuk over de goeroe afsluiten met een citaat van Swami Vivekananda toen hij sprak over Bhakti-Yoga:

“Waar zijn Naam ook wordt genoemd, die plaats is geheiligd!

Laten we hem door wie spirituele waarheid tot ons komt met eerbied naderen! Waarlijk, deze grote leermeesters in spirituele waarheid zijn zeldzaam in deze wereld. Toch is de wereld nooit geheel zonder hen. Zij zijn altijd de schoonste bloemen van menselijk leven. 'Oceanen van onbaatzuchtige compassie,' zoals Shankaracharia zei. 'Weet dat Ik de Goeroe ben,' zegt Sri Krishna in de Bhagavatam.”

De discipel moet zich dus gedragen overeenkomstig de woorden van zijn leermeester, zich volledig aan hem toevertrouwen, hem volgen met totale overgave en hem dezelfde eer bewijzen als aan de Heer Zelf.

OM!

Asato mā sad gamaya

Tamaso mā jyotir gamaya

Mrityor mā amritam gamaya

Om Shanti! Shanti! Shanti!

OM!

Leid ons van de illusie naar de Werkelijkheid.

Leid ons uit de duisternis naar het Licht.

Leid ons van de dood naar de onsterfelijkheid.

Vrede! Vrede! Vrede!